

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 610-01-7/2018/4
Ljubljana, 8. 1. 2019

EPA 322-VIII

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) sprejela naslednje

M n e n j e

**k Poročilu o izvajanju Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017
za leti 2016 in 2017**

Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport je na 8. seji 8. 1. 2019 obravnavala Poročilo o izvajanju Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017 za leti 2016 in 2017 (v nadaljevanju: NPK), ki ga je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Komisija se je **seznanila** s poročilom.

Poročilo je bilo pripravljeno skladno z zakonskimi določili in upošteva zgradbo osnovnega dokumenta NPK, ki je razdeljen na 26 poglavij, v katerih so opredeljeni cilji, ukrepi in kazalniki. NPK 2014–2017 vsebuje 156 ciljev, za izvedbo katerih je bilo predvidenih 288 ukrepov in 454 kazalnikov. V obdobju 2014–2017 je bilo izvedenih 72 % ukrepov - 24 % v celoti, 19 % večinoma in 30 % deloma. Razlogi, da sprejeti ukrepi niso izvedeni v celoti, so nesprejeti zakoni na področju medijev in nevladnih organizacij ter nezadostna finančna sredstva iz proračunskih in kohezijskih virov: ukrepi so bili ovrednoteni na okrog 800 milijonov, v proračunu pa je bilo namenjenih le okrog 500 milijonov evrov. Program ni bil uresničen predvsem na področjih investicij, kjer je bilo za infrastrukturo javnih kulturnih objektov in vzdrževanje kulturnih spomenikov v državni lasti namenjenih le 8,5 milijona evrov. Ministrstvo za kulturo je v prejšnjem mandatu začelo s pripravo programske predvidenih strategij in zakonov, uspešno so bili sprejeti Strategija razvoja nacionalnega programa filmske vzgoje in Strategija in izvedbeni načrt razvoja slovenskega elektronskega arhiva in Arhitekturna politika Slovenije: Arhitektura za ljudi ter Zakon o Slovenski matici in Zakon o Prešernovi nagradi. Ministrstvo aktivno nadaljuje sprejem novega NPK, ki naj bi bil, glede na koalicijsko zavezo, sprejet do leta 2020 in predhodno usklajen z vsemi deležniki, ki so vključeni v njegovo uresničevanje. Poleg priprave novega NPK je v končnem medresorskem usklajevanju strategija kulturne dediščine, predlog Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2019–2023 je v javni obravnavi, pripravljajo pa se tudi strategija za področje medijev in spremembe medijske zakonodaje.

V razpravi, v kateri sta poleg članov komisije sodelovala tudi predstavnika Nacionalnega sveta za kulturo in pristojnega Ministrstva za kulturo, je bilo poleg pozitivnih spodbud, ki izvirajo iz primerov dobrih praks, izpostavljenih več kritičnih vprašanj, temelječih zlasti na nezadostnem financiranju oz. opozorilih o velikem razkoraku med načrtovanimi ukrepi in spremljajočimi finančnim sredstvi za njihovo realizacijo. Posebej so zapostavljene sodobne

zvrsti umetnosti, ki tudi v ukrepih še nimajo enakovrednega mesta s klasičnimi oblikami. Poudarjeno je bilo, da bi država morala povečati prisotnost slovenske kulture in umetnosti na mednarodnem področju, zaradi pomanjkanja sredstev pa naj bi bila ogrožena celo prisotnost Slovenije na beneškem umetnostnem in arhitekturnem bienalu. Razpravljavci so opozorili na premajhno ambicioznost ukrepov na področju človekovih pravic in kulturne raznolikosti; na problematiko nevladnih organizacij, samozaposlenih, na nerešen status gradnje novega NUK. Podčrtali so nujno modernizacijo in prenovo javnih zavodov, saj njihov položaj infrastrukturno ne izpolnjuje pogojev za strokovno delo, obenem pa več ne ustrezajo varnostnim zahtevam ne za zaposlene ne za obiskovalce. Omenjeno je bilo tudi, da bi se moralo ministrstvo bolj prizadevati za učinkovitejše črpanje evropskih sredstev. Komisija je izpostavila nerešeno vprašanje dodatkov k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju kulture in »kulturnega evra«. Zaradi razpustitve Državnega zbora v letu 2018 je bil zakonodajni postopek o zakonih s to vsebino končan, zakona pa ne sprejeta.

V nadaljevanju razprave je komisija pozvala Ministrstvo za kulturo, naj pri pripravi novega NPK posebno pozornost nameni sistemskemu pristopu med definiranjem ambiciozne strategije na področju različnih kulturnih dejavnosti, ustreznih ukrepov za doseg strateških ciljev in ustreznim obsegom proračunskih sredstev za zagotovitev uresničitve postavljenih programskih ciljev. Pri tem bi veljalo opredeliti jasna merila in prioritete s takšnimi cilji, ki bodo uresničljivi v načrtovanem proračunskem obdobju. Globalizacija in vpetost Slovenije v mednarodne povezave sta izziv za varstvo slovenske nacionalne kulturne dediščine in hkrati pomenita bogatenje slovenske kulture in družbe, ustvarjata različne finančne perspektive, tako javne kot zasebne, hkrati pa napotujeta na večjo čuječnost države pri vzpostavitvi ustreznega medsebojnega ravnovesja in zagotovitve posebnih zakonskih varovalk za ohranitev nacionalne in kulturne identitete. V okviru načrtovanja kulturne politike in strategij je nujno vrednotiti kulturo kot tisto, ki omogoča poslovne priložnosti, ustvarja blagovne znamke in je ekonomsko donosna. Zato je pri sistemskem oz. zakonskem opredeljevanju treba oceniti tudi njene ekonomske vidike in pri tem iskati partnerje tudi na drugih področjih, ministrskih resorjih, javnih in zasebnih subjektih ter pobudah. Komisija je pozvala, da že v okvir nacionalnega programa, posebej pa v medijsko zakonodajo, opredeli način promocije kulturnih in umetniških dosežkov ter zlasti mladih prodornih ustvarjalcev. Komisija od pristojnega ministrstva in Vlade še pričakuje, da bosta uresničila koalicijsko zavezo po povečanju proračunskega deleža za kulturo do leta 2022 na 0,5 % BDP.

Komisija se je seznanila s pojasnili Ministrstva za kulturo glede oblikovanja NPK. Nov NPK bo veljal za obdobje osmih let, z akcijskim načrtom na štiri leta pa bi sledili finančnim vidikom programskih ukrepov, sprejetih v proračunih. Po predvidevanjih naj bi se delež proračuna za kulturo za leto 2019 povečal za najmanj 20 milijonov evrov, ki pa bo namenjen predvsem povečanju plačne mase zaposlenih v kulturi in za rešitev položaja samozaposlenih. Predlog zakona o dodatku k pokojnini za delo in izjemne dosežke na področju kulture in raziskovalno-razvojne dejavnosti je v javni obravnavi; Predlog zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi, za kar bo letno zagotovljenih dodatnih 30 milijonov evrov, pa naj bi bil vložen v zakonodajni postopek do konca januarja 2019. Ministrstvo si bo prizadevalo za povezovanje z Ministrstvom za gospodarstvo in tehnologijo zlasti na področju kulturnega turizma, in z Ministrstvom za zunanje zadeve pri uresničevanju strategije mednarodnega nastopa slovenskih ustvarjalcev, ki pa mora biti v prihodnje bolj proaktivno in samoiniciativno. Projekt novega NUK je v fazi pridobivanja zahtevane dokumentacije.

Mag. Damijana Zelnik, l.r.
sekretarka

Branimir Štrukelj, l.r.
predsednik